

Obchodník viz čl. Kupec.**Obchod papírem.****I. Část všeobecná.**

S vynálezem umění knihtiskařského vyšinula se fabrikace papíru a obchod papírem na stupeň netušený; nepřehledná řada odvětví průmyslu nemůže obejít se při výrobě bez papíru a z té příčiny nabyt obchod papírem též rozšíření a rozsahu, který nemohl a nesměl být zaražen nejstaršími živnostenskými předpisy a zvyklostmi v zájmu pokračující kultury. Nazývá-li se naše století »papírovým«, neskrývá se v tom pohana poměrů, nýbrž naopak dlužno k tomu připojit, že papír stal se nezbytnou pomůckou ve mnohých směrech pro všeobecné vzdělání lidu. Obchod papírem nemohl se však omezit výlučně jen na obchod různými druhy papíru, nýbrž v rozsah svůj pojal ještě značný počet jiných druhů zboží, které sice nelze označit jakožto druh papíru v nejužším slova smyslu, ale které vzhledem ku všeobecné potřebě pro obchod tento nezbytnými se staly. S druhé strany zjedнала si v kruzích živnostenských průchodu snaha, aby obchod papírem a zbožím papírovým nebyl propůjčen výhradně živnostníkům hledajícím výdělek svůj jen v obchodu výrobky papírovými, nýbrž místní poměry — zvláště na venkově — nezbytně toho vyžadovaly, aby i jiným odvětvím průmyslu dovoleno bylo provozování obchodu zbožím papírovým a to na základě zvyklostí, které v doby dřívější sahají. Knihaři, obchodníci zbožím ozdobnickým, majitelé obchodů zbožím smíšeným, kramáři, knihkupci a jiní živnostníci jsou oprávněni obchod svůj rozšířit na jeden neb více druhů zboží papírového.

II. Ve příčině objemu obchodu papírem vznikla řada sporných otázek, z nichž nejdůležitějšími jsou tyto :

1. Jsou-li obchodníci papírem oprávněni provozovati obchod knihami školními a modlitebními? Obchod. a živnost. komora chebská přisvědčila k této otázce a prohlásila, že žádati za koncesi pro tyto druhy ve smyslu § 15. živn. ř. teprve tehdy nutno jest, nabyt-li by obchod těmito druhy většího objemu, kdežto pro obyčejný obchod v malém takovéto koncese se nevyhledává. Naproti tomu vyslovila obchodní a živnost. komora pražská náhled, že prodej obrazů svatých atd. vázán jest zvláštním povolením (licencí) a že tudíž obchodníkům papírem jako takovým nepřísluší.

2. Přijímání objednávek na tiskopisy spadající pod § 9 al. 2 zákona tiskového, nemůže se ovšem obchodníkům papírem zabránit, pokud provéstí je dají firmami k tomu oprávněnými. Naproti tomu jest výroba tiskopisů jakéhokoliv druhu obchodníkům papírem jen tehdy dovolena, vymohli-li sobě koncese ku lisu předepsané v § 15 č. 1 živnost. ř. (obch. a živnost. komora vídeňská). V podobném smyslu vyslovila se obchod. a živn. komor. Pražská, že totiž nemůže se nic namítati proti převzetí objednávek navštívenek, oznámení zasnoubení a podobných jiných předmětů, kterých nelze v zásobě mít, ovšem s tou výhradou, že výroba označených druhů provede se v ústavech litografických k tomu oprávněných.

3. Obchodníci papírem, potřebami psacími a kreslicími jsou oprávněni na skladě mít a prodávati nerosty s tou výhradou ovšem, že neprodávají jich dle míry nebo dle váhy, nýbrž v malých kusech vědeckým pojmenováním označených, které sloužití mají pouze jako učebné pomůcky.

4. Gremium vídeňského kupectva vyjádřilo se, že obchodníci papírem, potřebami psacími a kreslicími bez odporu oprávněni jsou kupčiti modely, stereometrickými a krystalovými tvary z papíru, dřeva, sádry atd. Odnětím tohoto práva obchodům papírnickým omezen byl by zajisté snadný a pohodlný přístup k těmto učebným prostředkům a důsledkem toho bylo by i rozšiřování prospěšných vědemostí omezováno, uváží-li se, že za dnešní doby jen nepatrný počet lidí mimo jmenované živnostníky podobným obchodem se zabývá.

5. Dle dvorského rozhodnutí ze dne 23. srpna 1792 bylo propůjčeno právo obchodníkům zbožím norimberským, v jichž skupinu tehdy počítali se obchodníci papírem, psacími a kreslicími potřebami, aby provozovali obchod přístroji optickými, matematickými, hudebními a pod. jakož i předměty patrně jen účelům vyučovacím sloužícími, kteréžto právo obchodníci papírem dnes sobě osvojují.

6. Obchodník papírem a psacími potřebami jest jen potud oprávněn ku výrobě papírových sáčků, pokud je vyrábí ne pravidelně a jen v nepatrném objemu pouze ručně, bez strojového zařízení a bez vlastního k tomu určeného personálu. Provozuje-li se však výroba v takovém rozsahu, že při tom osoby zvláště k tomu ustanovené jsou trvale zaměstnány a užívá-li se též strojů, je to případ samostatného živnostenského provozování, ku kterému obchodník papírem a psacími potřebami jako takový oprávněn není. Co se tkne prodeje papírových sáčků řečenými obchodníky, jsou tito zajisté k tomu oprávněni, poněvadž jedná se tu o zboží papírové, jež bez odporu za předmět obchodu jich považovati dlužno (obch. a živnost. komora vídeňská).

7. Obchodníci papírem smějí prodávati též t. zv. ozdobnické zboží knihařské jako: sešity psací a kreslicí, bloky kreslicí, mapy, lepenkové krabice, zápisníky a pod. (obch. a živnost. komora brněnská).

8. Smějí dále bez odporu prodávati obálky, školní sešity a jiné psací, kreslicí a malířské potřeby, pokud prodej těchto jednotlivých předmětů nemá potřeby zvláštní koncese resp. licence; jsou oprávněni konečně též školní kabely a k tomu potřebné řemeny prodávati, mají-li zároveň sklad potřeb psacích a kreslicích jakož i knih školních. Posléze mají i právo prodávati hrací karty, ježto tyto pokládati jest rovněž za zboží papírové (obchod. a živnost. kom. pražská).

Viz Freyovu a Marešovu »Sbírku dobrozdání a rozhodnutí o objemu práv živnostenských,« Vídeň 1894, str. 940—944.

Obchod podomní.

I. Část všeobecná.

Obchod podomní na rozdíl od obchodu provozovaného v místnostech trvale k tomu určených jest obchod, jenž se provozuje potulně (ambulando).

Ačkoli tento obchod má mnoho stránek stinných, přece pro jistou dobu vývoje hospodářského zejména v krajinách řídky obydlených nelze výhod jeho podceňovati. Ovšem ozývají se zejména též v nejnovější době vážné hlasy volající po obmezení ano i zrušení obchodu podomního, a snahy tyto došly též do jisté míry i ohlasu v osnově nového zákona o obchodu podomním.

Obchod podomní upraven jest zejména těmito zákony:

1. Cís. patent ze dne 1. září 1852 č. 252 ř. z.